

2019-05-24

Tekniska nämnden

Dnr Ten 2019/265

Panta mera - inför pantbehållare vid kommunens papperskorgar, motion från Bo Leinerdal (V) m.fl. – yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Bygg- och miljöförvaltningens förslag till tekniska nämnden

1. Tekniska nämnden överlämnar bygg- och miljöförvaltningens tjänsteskrivelse som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Ärendet i korthet

Bo Leinerdal (V) m.fl. har i en motion som remitterats till tekniska nämnden den 26 mars 2019 föreslagit att Järfälla kommun sätter upp ett lämpligt antal pantbehållare vid befintliga papperskorgar på platser i kommunen där mycket folk rör sig. Detta förväntas enligt motionärerna leda till att fler burkar och flaskor pantas och att materialet i kärlden inte går till spillo. Vidare antas införandet av pantbehållare minska incitamenten för folk att leta i papperskorgarna efter artiklar att panta, något som sedermera kan leda till att papperskorgarnas innehåll hamnar i naturen.

Bygg- och miljöförvaltningen ställer sig försiktigt positiv till motionen men anser att en försöksverksamhet som kan utvärdera kostnad och nytta bör föregå ett fullskaligt införande.

Handlingar

1. Bygg- och miljöförvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-05-24
2. Panta mera – inför pantbehållare vid kommunens papperskorgar - motion från Bo Leinerdal (V) m.fl. 2019-03-26

Bakgrund

Vänsterpartiet har lämnat in en motion där de föreslår att pantbehållare upprättas på olika platser i Järfälla kommun. Motionärerna lyfter att flertalet av kommunens papperskorgar i dagsläget är av en modell med välvt lock som inte stängs automatiskt. När folk letar i papperskorgarna efter flaskor och burkar att panta faller locket upp och lämnas ofta i detta läge. Med hjälp av vind och kråkfåglar riskerar papperskorgarna att tömmas på sitt innehåll, något som både ser otrevligt ut och dessutom riskerar att skada kommunens flora och fauna. Vidare bränns de burkar och flaskor som aldrig hittas av pantbenägna individer och återbrukbart material går således förlorat. Av dessa anledningar bör inte pantartiklar hamna i kommunens papperskorgar enligt motionärerna. Istället föreslås att pantbehållare monteras i

anslutning till befintliga papperskorgar på olika platser i Järfälla, fördelat över kommundelarna och där mycket folk rör sig.

Analys

Motionärerna åberopar två huvudsakliga skäl till varför ett införande av pantbehållare i kommunens anses vara eftersträvansvärt. För det första anses åtgärden minska nedskräpningen i närmiljön. Detta sedan pantbehållare minskar incitamenten för folk att leta i intilliggande papperskorgar efter kärl att panta, något som kan leda till att papperskorgens innehåll sprids i miljön för det fall locket lämnas öppet. Bygg- och miljöförvaltningen konstaterar att de kommunägda papperskorgarna som i dagsläget är placerade på platser där mycket folk rör sig - de papperskorgar som i motionen föreslås utrustas med pantbehållare - är av en modell utan lock med inkast från sidan. Då modellen kräver en speciell nyckel för att öppnas, är risken liten för att någon eller något ska kunna tömma papperskorgen på dess innehåll och därmed hamna i närmiljön. Behovet av pantbehållare ur en nedskräpningssynpunkt anses därmed vara lågt.

För det andra anser motionärerna att ett införande av pantbehållare bidrar till att återbrukbart material i dryckeskärl såsom aluminium och plast återvinns. Detta sedan kärnen genom införandet av pantbehållare sorteras ut från annat skräp som kastas i intilliggande papperskorgar och sedermera eldas upp. Bygg- och miljöförvaltningen ställer sig positiva till principen att underlätta för kommunens medborgare att återvinna förbrukade varor. I dagsläget föreligger ingen form av eftersortering av det innehåll som kastats i kommunens papperskorgar. Eftersom ovan diskuterad modell av papperskorgar som saknar lock försvårar för pantbenägna individer att komma åt burkar och flaskor som kastats, kan nyttan av pantbehållare monterade i anslutning till dessa papperskorgar vara än mer lämpliga ur en återvinningsynpunkt.

I dagsläget använder sig ett flertal av Sveriges kommuner av pantbehållare som avses monteras i anslutning till papperskorgar. I samtal med ett fåtal närliggande kommuner tycks användningen av pantbehållarna i huvudsak fungera som avsett. I mätningar som gjorts av Returpack, Sveriges största leverantör av pantbehållare, är rotationstakten (burk in – Burk ut ur pantbehållaren) ca 20 minuter. Vissa kommuner har upplevt att syftet med pantrören missuppfattas då rören använts som vanliga papperskorgar och således måste tömmas av kommunanställda på återkommande basis, något som riskerar att medföra betydande kostnader. Detta tycks dock endast vara ett problem då pantbehållare monterats på andra platser än i anslutning till befintliga papperskorgar.

Överväganden

Även om de kommunala papperskorgarna i de centrala delarna av Järfälla är av en modell utan öppningsbart lock, förekommer olika typer av modellen i varierande storlekar och material. Svårighetsgraden och kostnaden av att montera pantbehållare i anslutning till befintlig papperskorg kan därmed variera. Vidare finns en risk att pantbehållare i anslutning till vissa typer av papperskorgar försvårar öppnandet av dessa papperskorgar vid sophämtning. Dessa faktorer bör därför utredas närmare.

En annan övervägning som måste göras är i vilken skala pantbehållare bör införas runt om i kommunen. Förslagsvis kan en pilot med cirka 50 pantbehållare genomföras på centrumnära platser i Jakobsberg, Kallhäll och Barkarbystaden. Detta

möjliggör också för en utvärdering av nyttan med införandet av pantbehållare, innan beslut tas om vidare åtgärder på området. En sådan utvärdering kan exempelvis genomföras i likhet med Returpacks observationer, där representanter från företaget vid olika tidpunkter och på olika platser betraktat flödet burk in – burk ut ur pantbehållarna under ett antal timmars tid för att sedan räkna ut en genomsnittlig rotationstakt.

Barnkonsekvensanalys

Med utgångspunkt från ett barn- och ungdomsperspektiv påverkas inte dessa av beslutsförslaget, då detta inte innebär ett slutligt ställningstagande för motionen. Dock är frågan om förvaltningens arbete för en renare miljö ytterst viktig för kommande generationer, varför förvaltningen också arbetar med att genomföra barnkonsekvensanalyser i de fall barns synpunkter är viktiga att inhämta.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

I samtal med ett fåtal kommuner som infört pantbehållare föreligger inga betydande underhållskostnader av pantbehållarna. Behållarna anses vara tåliga för slitskador och vandalisering och töms regelbundet av pantbenägna individer. Montering av pantbehållare i anslutning till kommunens papperskorgar kommer dock medföra en initial kostnad. I samtal med en kommun framgår att pantbehållarna upphandlats inom det ramavtal kommunen har med sin leverantör av papperskorgar. Priset för inköp och montering uppgick till 1100 kr/pantbehållare. Ett annat alternativ är Returpack som idag levererar pantbehållare till flera kommuner runt om i landet. Vid inköp av minst 20 pantbehållare kostar behållarna 414 kr styck (styckpris varierar annars mellan 813-1035 kr). Kommunen får dock själv stå för monteringsmaterial och montering. Mot bakgrund av antagandet att timkostnaden för en av kommunens entreprenörer uppgår till ca 500 kr i timmen och att entreprenören i snitt kan sätta upp två pantbehållare i timmen, bedöms totalkostnaden för detta alternativ landa på drygt 650 kr per behållare. Vid inköp av 50 pantbehållare skulle åtgärden därför medföra kostnader för Bygg- och miljöförvaltningen på drygt 30 000 kr. Då dessa medel inte finns tillgängliga inom ramen för årets budget, måste ytterligare medel tillföras till nästa års budget för det fall förslaget antas.

Slutsatser

Bygg- och miljöförvaltningen ser brister i argumentationen om att införandet av pantbehållare på centrala platser skulle ha en positiv inverkan på nedskräpningen i kommunen. Däremot betvivlar inte förvaltningen att ett införande av pantbehållare kan bidra till att återvinningsgraden i kommunen förbättras. I kommunens avfallsplan framgår att mängden avfall ska minska och att återanvändningen av varor och produkter ska stimuleras, två mål som båda kan tänkas gynnas av ett införande av pantbehållare i kommunen. Vidare kan införandet av pantbehållare tänkas medföra ett visst signalvärde, där kommunen genom att visa vad vi gör för miljön också kan motivera invånarna att återvinna mera.

Johan Bergman
Bygg- och miljödirektör

Jan Hellström
t.f. Avdelningschef Kvalitet och
verksamhetsstöd

Beslutet ska skickas till

Akten

Kommunstyrelsen